

SINGAPORE

Laat de melkmeisjes maar schuiven

Het zeemansleven zal altijd verbonden blijven met vrijheid, romantiek en vrouwelijk schoon. Hoe vaak had ik niet moeten horen: 'In ieder stadje een ander schatje.' Ik kon me niet aan de indruk onttrekken dat daar op z'n minst een ondertoon van jaloezie in zat. Natuurlijk zag ik ook wel dat, naarmate de reis vorderde, de testosteron zich bij bepaalde figuren begon op te hopen. En dat er op z'n tijd ook wel werd toegegeven aan de vleselijke lusten. Het was me ook wel duidelijk dat al die schatjes in het verre buitenland beslist niet zo onschuldig waren als dat ze eruitzagen. Sterker nog: veel van die schatjes maakten er hun beroep van om nietsvermoedende jonge zeevarenden om hun vinger of andere lichaamsdelen te winden. Uiteraard tegen betaling. Meestal in harde valuta, maar soms ook in natura, afhankelijk van het land en de ontvangende persoon in kwestie. Onze pantryman vertelde aan iedereen die het maar wilde horen, dat hij in Oost-Afrika regelmatig met een brood onder z'n arm en een paar stukken Maja-zeep, de bush in was getrokken en daarmee menig vrouwtje had weten te verleiden. Die giften werden zelfs zó gewaardeerd dat hij gewoon de hele week mocht terugkomen, zelfs zonder die zak met brood.

Op de Kweekschool kregen we les van een dokter, een tropenarts, die ons alles moest vertellen over de gevaren waaraan wij later zouden worden blootgesteld. Naast brandwonden, beenbreuken en malaria, werd er opvallend veel aandacht besteed aan geslachtsziekten. Nou schrokken we niet zo gauw van een zweertje of een puistje, maar wat die man allemaal over ons heen

stortte! Godallemachtig. Je zou terstond het celibaat aanvragen bij het dichtstbijzijnde klooster en de hele seks maar vergeten. De ene ziekte na de andere werd de klas in geslingerd, compleet met de bijbehorende Latijnse benamingen. Gonorrhoe, Ulcus Molle, Paraphimosis en Lymphogranuloma Inguinale. Op z'n Hollands gezegd: de druiper, de zachte sjanker, de Spaanse kraag en de tropische bubo. En al die ellende werd dan weer veroorzaakt door de gonococcus en de spirochaeta pallida, bacteriën en parasieten die stuk voor stuk met liefde werden overgedragen door aantrekkelijke madammekes in verre landen.

‘En dan hebben we de belangrijkste nog niet gehad,’ sprak de dokter op een toon, niet ontbloot van enig sadisme, ‘namelijk de Syfilis of lues, in de wandelgangen ook wel *sief* genoemd. Als je daar niet op tijd bij bent, komt het nooit meer goed en volgt er een jarenlang traject van pijn, spieraandoeningen, totale aftakeling en krankzinnigheid tot de dood erop volgt.’

Na deze preek zou je al helemaal geen zin meer hebben om te gaan varen. Als je dit allemaal te wachten stond, kon je maar beter buschauffeur worden.

Ik moest aan de lessen van de dokter denken nu we lagen te zonnen, boven op het schavotje, omdat de contouren van Indonesië langzaam vorm begonnen te krijgen. De zon stond al laag, het was aan het eind van de middag. Nog even en we konden de Indische Oceaan achter ons laten. Eerst nog het eiland Sabang ronden - de meest noordelijke punt van Sumatra - rechts de hoek om en we waren in de Straat van Malakka.

‘Kun jij je dat verhaal nog herinneren?’ vroeg ik aan Tonnie. ‘Van dat eilandje waarop een stelletje kerels woonde met ongeneeslijke syfilis, hier ergens in Indonesië?’

Tonnie keek me glazig aan, dacht diep na, maar uiteindelijk begon er bij hem toch iets te dagen. ‘Dat vertelde de dokter toch, of niet?’

‘Ja, dat dacht ik ook. Kwam dat verhaal niet bij de marine vandaan?’

‘Ik denk het. Het ging in ieder geval om Nederlanders.’

Ik moest het me weer even voor de geest halen. Het ging om een kleine groep militairen die aan het einde van de koloniale oorlog in 1950 niet meer terug wilde naar huis, omdat ze zwaar syfilis hadden. Uit schaamte waren ze er te lang mee doorgelopen. Het was niet meer te behandelen. Ze waren ongeneeslijk ziek, in het derde en vierde stadium. Ze wisten dat ze kreupel en blind zouden worden. En dat ze de ziekte onherroepelijk zouden overbrengen op het nageslacht. Ze hadden hooguit nog een paar jaar te leven. In plaats van naar Nederland terug te keren, hadden ze zich teruggetrokken op een eiland. Ze durfden de familie niet meer onder ogen te komen. Volgens de verhalen zijn ze toen op eigen verzoek in de boeken bijgeschreven als ‘*Vermist*’ of ‘*Gesneuveld tijdens de Tweede Politionele Actie*’.

Ik moest denken aan de vrouwen van die mannen. Een absurd idee als je denkt dat je man dood is, terwijl hij ergens ligt weg te kwijnen op een eilandje in een ver land.

‘Misschien leeft een van die mannen nog,’ zei Tonnie. ‘Je weet maar nooit.’

‘Hoezo zou er nog iemand van leven?’ vroeg ik.

‘Nou,’ antwoordde Tonnie, ‘er gebeuren wel meer van die rare dingen hier in Indonesië. Je hoort weleens van de stille kracht en zo. En wat dacht je van al die geheimzinnige planten en kruiden die hier groeien? Van de meeste kennen ze nog niet half de werking. Ik zeg maar zo: de wonderen zijn de wereld nog niet uit.’

Nee, niemand weet het. ’t Zou kunnen. Ooit groeide er ook sandelhout op Soemba en Timor. Dat hout was lange tijd het enige middel tegen geslachtsziekten, totdat in 1928 de penicilline

werd ontdekt. Jaren daarvoor mocht sandelhout al niet meer worden geëxporteerd, in verband met schaarste. Maar het groeit er nog steeds. Misschien groeiden er in de ‘Gordel van Smaragd’ wel meer van dat soort geneeskrachtige bomen en planten. Voor hetzelfde geld leefden die mannen nog.

Dat wij zoveel moesten weten van al die tropische ziekten lag voor de hand. We zouden zelf ongewild iets kunnen oplopen, maar nog belangrijker: de eerste stuurman is degene die de taak van dokter op zich moet nemen aan boord van een vrachtschip. Daarom moesten we alles weten over profylactische zalf, druiperspuitjes, penicilline, perbicocid tabletten en ichtyolzalf. En ook hoe je de verschillende ziektes en symptomen kon herkennen. Dat stond keurig uitgelegd in de boeken van dr. H.J.M. Boonacker, een autoriteit op dat gebied. Professor in de eikelkunde noemden we hem. Die man wist echt van de hoed en de rand, om het maar plastisch uit te drukken. Hij vertelde ook hoe we de seksuele escapades van schepelingen konden voorkomen of tenminste in de kiem konden smoren.

Er stond bijvoorbeeld op pagina 153 van ons leerboek: (...) *De officieren moeten zowel vóór als ná, de jonge zeelieden met raad en daad terzijde kunnen staan.* En een paar regels verder stond er letterlijk: (...) *waar men met name verdacht op moet zijn, is dat vooral gekleurde publieke vrouwen er zich een bijzondere eer in stellen een jonge noordeling in te wijden in ‘de liefde’. Dat zij hiervoor wel de minst aangewezen personen zijn, moge duidelijk zijn.*

Maar ja, zoals altijd liggen de theorie en de praktijk mijlenver uit elkaar. Als er bijvoorbeeld drank in het spel is, dan ziet de wereld er voor een jonge zeeman ineens héél anders uit: soms als een doedelzak, soms als de Hof van Eden. Althans, volgens Janssen, onze leraar zeemanschap. Hij kon het weten.